

AN INNOVATIVE FORM OF ACCESS TO THE CULTURAL HERITAGE OF MUSICAL THEATRE: A PERSPECTIVE FROM BULGARIA

Petar Odazhiev, peteoda@gmail.com

Institute of Art Studies at BAS, Sofia, Bulgaria

Abstract: *Providing as an example the Virtual Museum of Bulgarian Musical Theatre, institutionalized as an independent and constantly evolving Internet platform at the Museum of the Bulgarian Musical Theater (MBMT), this study represents a new contribution to the application of digital technologies to management and cultural promotion. The research answers questions regarding the current development and applications of digital technologies for designing multimedia content aiming to represent cultural heritage. The results offer an original virtual museum constructing method for interactive access to archival samples of performances in the following genres: opera, ballet, operetta, and musical. Additionally, the museum offers access to a presentation of the achievements of music and stage art through permanent thematic collections of repertoire programs, up-to-date information about the creative process of artists, conductors, directors, scenographers, choreographers.*

Keywords: Digitization, Preservation, Cultural heritage, Digital collections, Musical Theatre, Opera, Ballet

ИНОВАТИВНА ФОРМА ЗА ДОСТЪП ДО КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО НА МУЗИКАЛНИЯ ТЕАТЪР: ПЕРСПЕКТИВА ОТ БЪЛГАРИЯ

Петър Одажиев, peteoda@gmail.com

Институт за изследване на изкуствата при БАН, София, България

Резюме: Възползвайки се от модела на Виртуален музей на БМТ (ВМБМТ), институционализиран като самостояйна и постоянно развиваща се интернет платформа към Музея на Българския

музикален театър (МБМТ), това изследване представлява нов принос по отношение на прилагането на цифрови технологии към управлението на информацията и културните стратегии. Изследването отговаря на актуални проблеми за текущото развитие и приложение на цифровите технологии за създаване на съвкупно мултимедийно съдържание за репрезентация на културно наследство. Предлага се оригинален метод за конструиране на виртуалния музей за интерактивен достъп до архивни образци на български спектакли в традиционните музикално-сценични жанрове – опера, балет, оперета и мюзикъл – и представяне на постиженията на музикално-сценичното изкуство чрез постоянни тематични колекции от репертоарни програми, актуална информация за творческия процес на артисти, диригенти, режисьори, сценографи, балетмайстори. В допълнение, аналитичната процедура може лесно да се приложи в други различни сфери на културното наследство.

Ключови думи: дигитализация, виртуален музей, културно наследство, дигитални колекции, онлайн платформа

Въведение

Целта на настоящия текст е да представи концепция за разработването на Виртуален музей на БМТ (ВМБМТ) – интернет базирана платформа за научно преосмисляне и изграждане на документални фондове с аудио- и видеозаписи, нови медии, архивни документи и артефакти, свързани с музикално-сценичния живот на България. Живеем в свръхтехнологично време – на границата между реално и виртуално, когато процесите на създаване, регистриране и разпространение на изкуството претърпяват непрекъснати трансформации. Свидетели сме на кардинални промени, които изискват адекватен анализ на съществуващата ситуация и светкавична реакция на новите тенденции в развитието на хиперинформационното общество. Всестранните и динамични промени с иновативни концепции поставят изисквания за ново съдържание, нови форми на комуникация и методи за управление на информацията.

Отговаряйки на социално-икономическата и технологичната ситуация – чрез дигитализация на информацията като средство за достъп – конституирането и системното поддържане на интернет базирана дигитална платформа би могло да осъществява институционално управление на културното наследство на България в областта на музикалния театър и ще спомогне за утвърждаването на българската

идентичност в световните мултикултурни процеси чрез постоянни тематични колекции от репертоарни програми на всички музикални театри в страната, актуална информация за творческия процес на български автори и изпълнители: артисти, диригенти, режисьори, сценографи, балетмайстори. Така също и паралелно да предлага интерактивен достъп до знакови образци на български спектакли в традиционните музикално-сценични жанрове: опера, балет, оперета и мюзикъл.

Идеята за създаването на ВМБМТ възникна като следствие на презентацията на моя курсова работа, която направих по време на годишната конференция на Американския алианс на музеите във Вашингтон, 2018, за проект на виртуална библиотека – *Making Of Virtual Library*. Проектът получи широка подкрепа от Алианса, който от 1906 г. е лидер в разработването на най-добри практики за музеите и предоставя форум за представяне на нови идеи за тематични музейни разработки и иновативни решения за организация на музейната дейност. По мнение на проф. Анди Финч, председател на Асоциацията на директорите на музеите за изкуства в САЩ, концепцията за конструиране на виртуален музей за интерактивен достъп до *making-of* филми е иновативна и уникална за световната музейна практика. Тази висока оценка провокира нови идеи за тематично разширяване на управляеми колекции от дигитална информация. И така концепцията за виртуална библиотека се трансформира в концепция за виртуален музей.

Няколко важни фактора подчертават предимствата на виртуалното музейно пространство. На първо място, фактът, че дигиталните медии и технологии се развиват с все по-нарастващи темпове, което поставя огромни предизвикателства пред музейното дело през следващите десетилетия. Цифровата трансформация на аудио- и визуалния архив, както и записването, съхраняването и достъпа до него вече не са пожелателни, а *наложителни* в условията на информационния и комуникационния бум. Същевременно проблемът с финансирането на дейности с идеални цели се засилва, а ниската цена на дигиталните технологии е перспективна алтернатива.

Проучванията доказват, че след дигитализация разходите за управление на колекциите драстично намаляват, а дигитализирането на информацията ще осигури нови методи за достъп до данни от глобалната информационна мрежа. Изключително важен фактор е опазването на околната среда, а в тази връзка не може да не се подчертае, че дигиталните бази данни ползват една от най-чистите технологии. И не на последно място, процесът на обучението онлайн (особено в кризисни ситуации като настоящата COVID 19 пандемия) провокира ключови преобразувания в системата на образованието в световен мащаб (Calhoun, 2014), (Fresa, 2014), (Rogers, 2015).

Вид и функции на ВМБМТ

ВМБМТ е от типа виртуални музеи, които нямат физически еквивалент. Както е посочено в доклада на Хасан и екип, (Hazan et al., 2014)¹ под „виртуален музей“ може да се разбира както визуализиран вариант на физически реален музей, така и виртуално пространство, което може да съществува независимо, като отделна виртуална реалност. В опит да дефинират понятието *виртуален музей* след поредица от семинари и онлайн дискусии групата изследователи отсяват единадесет термина, които се повтарят във всички анкети на участниците в научните форуми в процеса на описание на същността на виртуалния музей, а именно: *достъпност, колекции, комуникация, опазване, културен, образование, дигитално създаване, наследство, пресъздаване, интерактивност и изследвания*. По такъв начин изследователите създават концептуална рамка за формиране на дефиницията на понятието *виртуален музей* и след поредица от дискусии се обединяват около мнението, че виртуалните музеи могат да съществуват в няколко перспективи, както под формата на дигитална визуализация на реално съществуващ музей, така и като самостоятелна

¹ Theory Design and Current Practice отразява теоретичните изследвания, направени през 2011-2013, за състоянието на виртуалните музеи в Европа и извън нея, разработени от международен експертен консорциум.

технологична информационна платформа, която същевременно да отговаря на авторитетния статут, даден от ICOM (International Council of Museums)² в определението за музей. В съответствие с мисията на ICOM за физически музей виртуалният музей също се ангажира с публичен достъп – както на информацията и знанията, представени в колекциите, така и на систематична и последователна организация на тяхното показване и опазването им в дългосрочен план (Hazan et al., 2014).

Еванс и Хутекет (Evens, T., & Hauttekeete, L., 2011) посочват, че музеите имат три основни цели: документация, достъпност и образование. За всяко от тези три музейни задължения ВМБМТ може да осигури решения за постигане на тези цели чрез дигитална документация, създаване на свободно достъпни онлайн цифрови колекции и информационни програми, предназначени за образование. Глобалната информационна икономика е тотално преобразена от новите технологии, които са в основата на радикални трансформации и са вече факт в музейната дейност и които в най-близко бъдеще ще преосмислят изцяло многообразието и спецификата на музейната практика. Успешното управление на базите данни изисква задълбочен анализ на инструментите за програмиране, както и използването на ефективни изследователски методи и подходи, които да бъдат приложени, за да се утилизират възможните инструменти за програмиране, които могат ефикасно да се използват при разработването на въведени в интернет бази данни и хранилища. Необходимо е въвеждането на адекватен научен подход, който с пълнота, прецизност и точност да разработи резултативно обслужване на базите данни и хранилищата.

² Музеят е институция с нестопанска цел в услуга на обществото и на неговото развитие и е отворена за обществеността, която придобива, съхранява, изследва, комуникира и излага за целите на обучението, образованието и забавлението материални доказателства за хората и тяхната среда. – Устав на ICOM, приет от XI общо събрание на ICOM, Копенхаген, 14 юни 1974.

Технологични методи

В свое изследване Бойд и Кроуфорд (Boyd & Crawford, 2012) посочват междуплатформения анализ (*cross-platform analysis*) като техника, която ефективно се използва за анализ на социалните медии и цифрови медийни платформи. Техниката анализира интерфейси за програмиране на приложения (Application Programming Interface) и хаштаговете, както и хипервръзки, за да произведе най-добрия начин за разработване на нова цифрова платформа. Методът се използва ефективно от платформи като Twitter и Instagram за провеждане на дългосрочни проучвания. Методът отчита моделите и промените в хипервръзките или грешките на JavaScript или на сървъра, за да осигури правилното функциониране на цифровите медии и онлайн платформите. Този метод се използва за ефективното разработване на цифрова платформа, функционираща без грешки.

Друг метод, който може да бъде приложен, е *info-web method*. Това е колекция от методи, които са били използвани от софтуери като IssueCrawler и инструменти за анализ на хипервръзки. Манович (Manovich, 2007) посочва, че има много предимства от използването на този инструмент, когато става въпрос за изследователски методи за цифровите платформи. Методът позволява перфектно картографиране на взаимосвързаността, показващо еднопосочно и двупосочно свързване на уеб страниците и ефективно позволяващо да се разработват платформи, базирани на тези връзки. Този метод може да се използва за програмиране на бази данни или хранилища, тъй като се състои от огромен набор от взаимосвързани данни от уеб сайтове и цифрови платформи. Използването на метода *web-based experiments* за онлайн бази данни също е често срещан подход, който позволява на изследователите и девелопърите да се насочат по-ефективно към разнообразна и по-широка аудитория. Методът позволява да се събират данни за изследователски цели по финансово ефективен начин (Light & Burgess, 2018). Стандарт, който ще се използва за описание на колекциите, е Dublin Core Metadata Initiative (DCMI). Той включва данни като заглавие, създател, предмет, описание, издател, сътрудник, дата, тип, формат, идентификатор, източник, език, връзка, обхват, права.

Етапи на работа

Работата по конституирането на ВМБМТ се предвижда да протече в следните етапи:

ЕТАП 1. ПОДГОТВИТЕЛЕН ЕТАП.

Набавяне и актуализиране на информация

По време на етапа ще бъдат изработени критерии за подбор на обектите за дигитализация; избор на стандарти; план на работа; срокове; бюджет; авторски права. Изследователската група, чийто член съм, през последните двайсет години се е занимавала активно със събирането на база данни за развитието на Българския музикален театър (опера, балет, оперета, мюзикъл) и тяхното каталогизиране, които са намерили осмисляне в традиционната форма на книжни издания на фундаменталните трудове на авторския екип:

- Розалия Бикс, Анелия Янева, Румяна Каракостова. Български музикален театър. Опера, балет, оперета, мюзикъл. Речник. Репертоар 1890–1997. София, АИ „Проф. Марин Дринов“, 1999;
- Розалия Бикс, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева, а именно: (Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл. Театри. Трупни. Постановки. 1890–2001. София, АИ „Проф. Марин Дринов“, БАН, 2005, 408 с. (издаден със съдействието на Дирекция „Музика и танц“ при МК;
- Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл. Постановчици. Диригенти. Режисьори. Хореографи. Сценографи. Хормайстори. 1890–2005. София, Изк-БАН, 2008, 816 с.;
- Бикс, Розалия, Анелия Янева, Румяна Каракостова, Миглена Ценова-Нушева, Емилия Жунич. Български музикален театър. Опера, балет, мюзикъл 1890–2010. Рецензии, отзиви, коментари. София, Гей Либрис, 2015. ISBN 978-954-300-148-1 ISBN 978-954-8594-54-7).

Информацията, събрана от изследователска група „Музикален театър“ към Института за изследване на изкуствата при БАН представя синтезирана и тематично-обособена научна информация за историческото развитие на Българския музикален театър в посочения в периода 1890–2010.

С оглед на историческата дистанция от настоящия момент работата, свързана с този етап, ще е паралелна на останалите дейности по проекта и ще включва добавяне на необходимата нова документална информация за периода 2010–2020. Чрез разработването на иновативни ресурсни инструменти и нови методи за достъп до това наследство се отдава възможност за надграждането на базата данни и преосмислянето на съществуващите концептуални рамки и гледни точки към самата документация. Към селектираната до момента и актуализирана информация по темата ще се регламентира тотално нова концепция за достъп до наследството на БМТ, обогатена със съответното цифрово представяне на артефактите, аудио- и визуални презентации, както и достъп до самите артефакти.

ЕТАП 2. ИЗГРАЖДАНЕ НА КОНЦЕПЦИЯ, РАЗРАБОТКА И СЪЗДАВАНЕ НА ПРОТОТИП НА ПЛАТФОРМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА АУДИО-, ВИДЕО-, СНИМКОВ И ТЕКСТОВИ МАТЕРИАЛ

Влошаването на аналоговите носители на информация, липсата на инфраструктура за съхранение и възпроизвеждане и недостатъчният достъп до различни архивни колекции доведоха до дигитализация. За много организации обаче все още не е в ход преминаването към цифров работен процес. Работните процедури трябва да бъдат променени или адаптирани към новата ситуация и остаряването на формати, хардуер или софтуер трябва да се компенсират с инвестиции за възстановяване и системи за съхранение. Комбинацията от тези фактори обаче повишава цената на дигитализирането на архивни материали (Caro, 2016).

Цифровата информация коренно променя производството, разпространението, използването и повторното използване на информация и знания в обществото. За да изиграят видима роля в това общество на знанието, институциите за културно наследство инвестират в цифрови методи за съхранение, системи и технологии (Hughes, 2012). Цифровото съхранение трябва да се разбира като набор от управленски процеси и дейности, които осигуряват постоянен достъп до цифрова информация, включително научно и културно наследство.

Цифровото съхранение осигурява достъп до културно наследство, но тази достъпност се оспорва от бързия технологичен и организационен напредък. Поради тази динамика (напр. технологично остаряване) цифровото съхранение трябва да се разглежда като продължаваща дейност.

ЕТАП 3. КЛАСИФИКАЦИЯ И ИНТЕГРИРАНЕ НА ДИГИТАЛНИТЕ ОБЕКТИ В СОФТУЕРНАТА ПЛАТФОРМА. ПОТРЕБИТЕЛСКО ПРОУЧВАНЕ

Повечето архиви в институциите за сценични изкуства са смесени материали, което може да попречи на тяхното ефективно съхранение и достъпност. Тъй като в архивите се включват аналогови, дигитализирани и дигитални материали, много институции страдат от липса на инфраструктура за възпроизвеждане на стари целулозни филми, магнитни ленти и оптични дискове. Интервюираните в изпълнителните художествени институции казаха, че все още притежават материали, които вече не могат да бъдат гледани или възпроизведени. Освен това трансформацията на този стар аналогов материал в нови формати изисква непрекъснати усилия. В повечето организации най-старият материал получава приоритет за дигитализация, заедно с материала, който може да се използва за специални поводи (напр. публични изложби). Въпреки че наследствените институции трябва да се фокусират върху подбора на материалите, които са най-ценни и интересни за съхранение, един интервюиран призна, че „подобен подбор би струвал твърде много време, което трябва да бъде отделено на основната ни дейност“ (Steiner & Koch, 2015).

Почти всички институции за сценични изкуства са убедени, че тази дигитализация на колекциите и внимателното съхранение на дигитално съдържание са от съществено значение за целите на изследванията, образованието и маркетинга. Възниква обаче въпросът как да се постигне тази цел, предвид текущите финансови и организационни ситуации. Всъщност настоящото развитие към цифровизацията изисква структурирано финансиране и преразглеждане на обичайните дейности на организационно ниво. Поради тези предизвикателства дигиталното съхранение не получава приоритет в повечето институции, тъй като им липсват ресурси за дигитален работен процес.

И все пак процесът на дигитализация се провежда от ad hoc служители или в някои случаи от студенти.

Структура и функционалност на ВМБМТ

Виртуалният музей ще представлява мрежа от типа хипертекст, което обуславя и неговата структура. Проектът предвижда платформата да се състои от три основни секции:

- Уеб портал
- Колекции с директориите опера, балет, оперета, мюзикъл
- Форум

Секциите ще бъдат изградени с различни софтуерни продукти, подходящи за съответните база данни.

Уеб порталът

Това е мястото, където се координират всички връзки и функции на платформата. Тук ще бъдат публикувани и няколко автономни рубрики като *За нас*, *Новини*, *Програми*, *Проекти*, *Контакти*. В рубриката *Новини* се представя кратка актуална информация за събития и творци от света на музикалния театър в България с линкове към по-подробна информация, трейлъри на спектаклите, оперативна критика и др. В рубриката *Програми* се публикува актуална информация за репертоарния афиш на театрите с линкове към сайта на събитието. Останалите рубрики *За нас* и *Контакти* съдържат базова информация и са ключови елементи на почти всяка интернет платформа.

Колекциите

Колекции: създаване на хъб „Дигитални архиви“ с директориите *Опера*, *Балет*, *Оперета*, *Мюзикъл* с акцент върху достъпа до колекциите от гледна точка на тяхната визуализация, интерпретация, изследване и реклама. Колекциите ще са основният информационен ресурс на платформата. Директориите *Опера*, *Балет*, *Оперета*, *Мюзикъл* ще съдържат каталози с отделни референтни единици. Търсенето ще се осъществява по категории като *заглавия*, *ключови думи*, *имена*, *жанр*. Ще има възможност за филтриране на търсенето според годината, театъра. Към информацията ще бъдат включени снимки, афиши, артефакти и информационни материали от всякакъв вид, които ще бъдат разположени в триизмерна интериорна среда.

Дизайнът на средата ще бъде стилово свързан с жанра и тематиката на конкретната референтна единица и ще визуализира пространство на условна музейна зала. Към колекциите се предвижда да бъдат създадени линкове за достъп до архивни, библиотечни и музейни каталози на партньорски институции, както и ще се даде възможност за осъществяване на вътрешни връзки между отделните произведения на един и същи автор.

При организацията на изследването за създаване на прототип на колекция е необходимо да залегнат и въпроси относно това какви метаданни да залегнат в базата с данни с цел извличане на най-важните и значими елементи в описанията на колекциите, освен тези, които са залегнали в стандартите.

Етапи за изработване на прототип на една колекция:

- създаване на софтуерна спецификация за разработване на база с данни;
- определяне на набора данни за събиране и разработване на базата с данни за една колекция;
- изработване на прототип на колекцията и административна част за нейното попълване;
- попълване с примерни данни;

За гледане на видеофайлове и слушане на аудиозаписи ще се изисква регистрация, при която потребителят дава съгласие за спазване на общите условия за достъп, които ще дефинират правото на ползване на отделните заглавия, съобразено с всички разпоредби и изисквания на Закона за авторското право и сродните му права. Авторските права и проблемите със сродните им права поражда допълнителни условия пред запазването на цифровите произведения. Правата на интелектуална собственост поставят пред институциите за наследство предизвикателства на всички етапи от цикъла на управление на информацията, от създаването на дигитализиран материал или подбора и придобиването на външно създаден материал до осигуряването на достъп и дългосрочното управление на цифровите активи.

Много от дейностите, свързани с цифрово съхранение, като създаване на множество копия на произведение и мигриране на произведения към нови технологични формати и носители, включват изключителни права на интелектуална собственост, в това число авторски права, морални права и права на база данни (Buřlow & Ahmon, 2011).

Форум

Модульт Форум ще бъде разделен на отделни тематични категории. Това е мястото, където потребителите на платформата ще могат да вземат участие в актуални дискусии, да представят себе си и различни проекти, в които участват, да обсъждат спектакли и прояви, да дискутират по теми и категории, които сами създават. Форум би могъл да подпомага изследователската и учебната дейност, като предлага информация за интерактивни курсове и семинари, предназначени за образователни институции, както и за всички, които търсят усъвършенстване на уменията си в съответната изпълнителска област. По такъв начин Форум ще стимулира възможността за изграждането на общност от почитатели на музикалния театър и професионалисти от целия свят.

Очаквани резултати и ефект

Резултатите от оформянето на едно ново проявление на информацията съобразно основната цел на проекта за иновативно научно концептуализиране на дигитален достъп до културното наследство на българския музикален театър са пряко свързани с тяхното практическо приложение. Целта е да се представят постиженията на музикално-сценичното ни изкуство пред света чрез постоянни тематични колекции от репертоарни програми на всички музикални театри в страната, колекции от цифрови изображения на артефактите, цифрови аудио-, видео- и интерактивни презентации, актуална информация за творческия процес на български автори и изпълнители – артисти, диригенти, режисьори, сценографи, балетмайстори.

Паралелно да се предлага интерактивен достъп до знакови образци на български спектакли в традиционните музикално-сценични жанрове – опера, балет, оперета и мюзикъл, – виртуални изложбени галерии, образователни програми, интерактивно музикално-технологично оборудване.

По този начин да се предоставя различно, широко достъпно естетическо преживяване, такова, което не само ще представя, но и ще стимулира творчески инвенции. Чрез създаването на ВМБМТ бихме постигнали увеличаване на стойността на музикално-културното ни наследство от гледна точка на разширяването на достъпа до него. Така имаме увеличаване на потреблението на културното наследство, което има двоен ефект – както финансов, така и културен.

Разширяването на достъпа чрез дигитализацията до изкуство, което се счита за елитарно, само по себе си е демократизация, иновативен и приобщаващ достъп до наследството на музикалния театър. Един бегъл поглед към текущия репертоар на българските музикални театри показва хилядолетна европейска традиция. В исторически план българските музикални театри – опера, оперета, балет – са създадени на основата на европейската традиция. У нас, както и в Европа, малко се знае за огромното културно наследство, което България има в областта на музикалния театър. Българските изпълнители – певци и музиканти – са на световно ниво и по-голямата част намират своята успешна реализация в Европа, но самата Европа не знае как се е развивала традицията ни в тази посока и какво културно наследство имаме ние през всичките години след Освобождението. Българското музиковедие е призвано да поднесе тази информация в пълнота, за да могат всички да се запознаят с историята на българския музикален театър като европейски тип продукция.

Във връзка с общоевропейските културни ценности, които в настоящия момент трябва да имат водеща роля, за да има национална самоидентификация, перспективите пред ВМБМТ са големи. С всеки изминал ден онова, което се случва по музикално-театралните сцени, се превръща в наследство. Смеслена крачка предстои да бъде направена с инициативата на ВМБМТ за структурирането и изграждането на трансевропейска виртуална музейна мрежа на музикалния театър, което би могло да бъде на принципа на исторически съвпадащи процеси. Едните са предопределени, но има и други, за които не подозираме и очакват да бъдат изследвани и открити.

Създаването на мрежа от дигитални платформи ще направи възможно по-широко достъпно културното наследство на музикалния театър и ще създаде трансевропейска форма за демократизация на наследството. От друга страна, това предлага нов тип методология, който културните институции могат да имат предвид при обсъждане на проблемите и начина им на взаимодействие с публиката при наличието на огромна онлайн аудитория.

Заклучение

Основната мисия на музеите на изкуствата е да репрезентират културното наследство, като разширяват представите ни за съзряване и съпреживяване на документираните вдъхновяващи артефакти. Изкуството неизбежно кара всеки от нас да преосмисли ценностите си и ролята си в общата човешка история. Благодарение на технологиите тези изключително важни функции на човешкото съществуване могат да достигнат до милиони хора чрез общуването с онлайн колекциите.

Печели онзи, който съумява не само да бъде адекватен на времето, но и да предвижда развитието, да изпреварва времето, да прогнозира тенденциите. *ВМБМТ* е пример за това как по най-добрия начин да се трансформира информацията, да се създават иновативни инструменти на комуникация. Перспективата пред музея е да бъде една постоянно модифицираща се платформа, динамична структура, която да отговаря на обществените очаквания. Съвременната ситуация ни призовава да бъдем в крак с изискванията на технологичното време и динамично развиващите се условия при достъпа до произведения на изкуството.

ВМБМТ ще окаже съществено влияние върху създаването на устойчиви практики за опазване, представяне и разпространение на културно наследство поради международната му видимост и пряката връзка със заинтересованите страни. Също така ще бъде и от особен интерес за всички, които се занимават с дигитализиране на информация, осигуряваща на хиперсвързаните общества иновативни методи за достъп до културно наследство и данни от глобалната информационна мрежа.

LITERATURE (ЛИТЕРАТУРА)

- Boyd, D., & Crawford, K.** (2012). Critical questions for big data: Provocations for acultural, technological, and scholarly phenomenon. *Information, Communication & Society*, 15(5), 662–679.
- Būlow, A. E., & Ahmon, J.** (2011). Preparing collections for digitization (R. Spencer, Cond.) London, UK: Facet Publishing, in association with the National Archives.
- Calhoun, K.** (2014). *Exploring digital libraries: Foundations, practice, prospects*. Chicago, IL: Neal-Schuman, an imprint of the American Library Association.
- Caro, S.** (2016). *Digitizing your collection: Public library success stories*. Chicago, IL: ALA Editions, an imprint of the American Library Association.
- Evens, T., & Hauttekeete, L.** (2011). Challenges of digital preservation for cultural heritage institutions. *Journal of Librarianship and Information Science*, 43(3), 157–165. <https://doi.org/10.1177/0961000611410585>
- Fresa, A.** (2014). Digital Cultural Heritage Roadmap for Preservation. *International Journal of Humanities and Arts Computing*, 8(supplement), 107–123. <https://doi.org/10.3366/ijhac.2014.0102>
- Hazan, S., Sorin H., Turra, R., Pedrazzi, G., Franchi, M., Wallergard, M.** (2014) Theory Design – Update on D3.1. http://www.vmust.net/sites/default/files/D3.1_update.pdf.
- Hughes, L. M.** (2012). *Evaluating and measuring the value, use and impact of digital collections*. Facet Publishing.
- Light, B., & Burgess, J.** (2018). The walkthrough method: An approach to the study of apps. *New Media & Society*, 20(3). Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1461444816675438>
- Manovich, L.** (2007). *Cultural analytics: Analysis and visualization of large cultural datasets*. A proposal from Software Studies Initiative .
- Rogers, R.** (2015). Digital Methods for Web Research. In R. Rogers, & R. S. Kosslyn (Ed.), *Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences* (pp. 1-22). John Wiley & Sons. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/299863827_Digital_Methods_for_Web_Research
- Steiner, E., & Koch, C.** (2015). A Digital Archive of Cultural Heritage Objects: Standardized Metadata and Annotation Categories. *New Review of Information Networking: Shaping Our Legacy: Preserving the Social and Cultural Record*, 20(1-2), 255–260. <https://doi.org/10.1080/13614576.2015.1112171>

PETAR ODAZHIEV

Dr. Chief Assist. Prof.

www.peterodazhiev.com

phone: +359 889 991988 Institute of Art Studies at the Bulgarian
Academy of Sciences, Sofia, Bulgaria

AUTHOR` DATA WERE PUBLISHED ACCORDING GDPR RULES OF THE JOURNAL

ISSN: 2367-8038

Съставители
Петко Ст. Петков
Галина Богданова

Editors
Petko St. Petkov
Galina Bogdanova

Материалите в сборника са обект на авторско право. Разрешава се безвъзмездното ползване на техни електронни/ хартиени копия само за лична употреба или обучение, при пълно цитиране на текущата страница и след писмена декларация от цитиращия за липса на търговски намерения.

This work is subject to copyright. Open and free of charge use of digital/hard copies of publications is granted only for personal or educational use, with full citation of the current page, and after written declaration of the quoting side for not-commercial intention.

Научната поредица е регистрирана в НАЦИД с № 1209

Science series has been registered in NACID with No. 1209

© Авторски колектив, 2021

© Authors` Group, 2021

Техническо редактори:
Калина Сотирова-Вълкова
Николай Ноев
Паскал Пиперков

Technical editors:
Kalina Sotirova-Valkova
Nikolay Noev
Paskal Piperkov

www.math.bas.bg/vt/kin

ISSN: 2367-8038

том 7, брой 1 (10)/2021
vol. 7, issue 1 (10)/2021